

Курстық жұмыс

Пән: Банк ісі

Тақырыбы: ҚР коммерциялық банктерді ұйымдастыру

Орындаған: Хасанов Әділ

Қабылдаған: Баймағамбетова З.А

1-бөлім

**Коммерциялық банктер, және
олардың қызмет етуінің
теоретикалық негіздері**

Қазақстан банктерінің тізімі

- [Қазкоммерцбанк](#)
- [Қазақстан Халық Жинақ Банкі](#)
- [БТА Банкі](#)
- [Банк ЦентрКредит](#)
- [АТФБанк](#)
- [Альянс банк](#)
- [Еуразиялық банк](#)
- [Kaspi bank](#)
- [ДБ АО «Сбербанк»](#)
- [Ситибанк Қазақстан](#)
- [Нурбанк](#)
- [Цеснабанк](#)
- [HSBC Банк Қазақстан](#)
- [Темирбанк](#)
- [RBS \(Kazakhstan\)](#)
- [Жилстройсбербанк Қазақстана](#)
- [Альфа-банк](#)
- [Казинвестбанк](#)
- [Эксимбанк Қазақстан](#)
- [Delta Bank](#)
- [Банк Китая в Қазақстане](#)
- [Банк Астана-Финанс](#)
- [Банк ВТБ \(Қазақстан\)](#)
- [Метрокомбанк](#)
- [Хоум Кредит Банк](#)
- [ТПБ Китая](#)
- [AsiaCredit Bank](#)
- [БанкПозитив Қазақстан](#)
- [КЗИ Банк](#)
- [Банк Kassa Nova](#)
- "Банк "[Bank RBK](#)" (прежнее наименование - АО "Қазақстанский инновационный коммерческий банк" или [Казинкомбанк](#))
- [Шинхан Банк Қазақстан](#)
- [Исламский банк Аль-Хияль](#)
- [Данабанк](#)
- [Таиб Қазақский банк](#)
- [Сеним-банк](#)
- [Кредит Алтын Банк](#)
- [Заман-Банк](#)
- [Национальный банк Пакистана в Қазақстане](#)

Коммерциялық банктер, олардың жіктелуі

Қазіргі коммерциялық банктер — бұл тікелей кәсіпорындарға, ұйымдарға, сондай-ақ халыққа қызмет ететін банктерді білдіреді.

Коммерциялық банктер деп, бұл жерде Қазақстан Республикасындағы екінші деңгейдегі банктер туралы айтылып отыр.

Коммерциялық банктер мынадай белгілеріне байланысты жіктеледі:

1. Жарғылық капиталдың қалыптасуына қарай:

- мемлекеттік;
- акционерлік;
- жеке;
- пай қосу арқылы (жауапкершілігі шектеулі серіктестік);
- аралас (шетел капиталының қатысуымен).

2. Операцияларының түрлеріне қарай:

әмбебап, яғни экономиканың барлық салаларына бірдей және кең көлемді банктік қызмет көрсететін банктер;

- маманданған, яғни бір ғана салаға қызмет көрсететін банктер;

3. Аумақтық белгісіне қарай:

халықаралық;

- мемлекетаралық
- ұлттық;
- аймақтық;

4. Салалық белгісіне қарай:

өнеркәсіптік банктер;

- сауда банктері;
- ауыл шаруашылық банктері;
- құрылыс банктері;

5. Филиалдар санына қарай:

филиалсыз;

- кеп филиалды.

Қазақстан Республикасында банктерді ашуды ұйымдастыру

- Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банктері ҚҰБ-нің лицензиясы негізінде қызмет етеді.
- Лицензияның өзіндік стандартты нысаны бар және онда коммерциялық банктердің айналысатын қызмет түрі жазылады. Қазақстандағы берілетін лицензияның дамыған шетелдерден айырмашылығы әмбебаптығы болып табылады.
- Қазақстан Республикасындағы банк қызметінде мемлекеттік органдар банктердің мамандануын белгілемейді, мысалға, инвестициялық, ипотекалық қызметтерді жүзеге асырады және т.б. Қазақстандық банктер бағалы қағаздар нарығында да тікелей қатысуға толық құқылы.
- Қазақстан Республикасындағы екінші деңгейдегі банктер банктік операцияларды жүзеге асыруға алатын лицензиядан басқа валюталық операцияларды жүргізу үшін арнайы лицензия алады. Мұндай лицензия оларға өз қызметін жүзеге асыруы үшін қажетті саналатын банктер қатарымен корреспонденттік қатынастар орнатуға, сондай-ақ дамыған шетелдерде өз филиалдары мен өкілеттігін ашуға құқық береді.
- Сонымен қатар, екінші деңгейдегі банктер бағалы металдармен операцияларды жүзеге асыруға арналған лицензия алады. 1995 жылдың 31 тамызында қабылданған «Қазақстан Республикасындағы банктер және банктік қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Қазақстан Республикасында банкті ашу немесе оның қызметін ұйымдастыру мынадай **үш кезеңнен тұрады:**
 - Банк ашуға рұқсат алу;
 - Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуден өту;
 - Банк операцияларын жүргізуге лицензия алу.

Аталған заңға сәйкес, банкті заңды және жеке тұлға ашуға құқылы.

Бірінші кезеңде, банк ашушы банк ашуға рұқсат алу өтінішін береді және оған қоса төмендегідей құжаттарды тапсырады:

- рұқсат алу үшін беретін өтініші;
- құрылтайшылық шарт (түпнұсқа);
- банктің жарғысы (түпнұсқа);
- банк жарғысын қабылдау және банк органын сайлау туралы хаттама;
- құрылтайшылар туралы мәліметтер;
- құрылтайшылардың соңғы екі есептік жылдағы бухгалтерлік балансы (заңды тұлғалар үшін);
- құрылтайшылардың қаржылық жағдайлары туралы аудиторлық қорытынды;
- егер бір немесе одан да көп құрылтайшылары Қазақстан Республикасының резиденті болмаса, ондай жағдайда сол мемлекеттегі тиісті мемлекеттік немесе қадағалау органынан жазбаша келісім қажет;
- егер банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйым банк ретінде қайта құрылса, онда: оның жарғысы, құрылтайшылық шарты, соңғы есептік мерзімге жасалған бухгалтерлік балансы, ұйымның, қаржылық жағдайы туралы аудиторлық қорытынды;
- банктің жетекшілік қызметіне тағайындалатын тұлғалар туралы мәліметтер, оның ішінде: банк төрағасы мен бас бухгалтерінің банк жүйесінде кемінде - үш жыл, ал олардың, орынбасарларының кемінде екі жыл, банк филиалының бірінші жетекшісі мен бас бухгалтерінің кемінде — бір жылдық еңбек тәжірибесі болуы және т.с.с.;
- жаңадан құрылатын банктің толық ұйымдастырылу құрылымы (банктің өкілетті органымен бектілуі тиіс);
- жаңадан құрылатын банктің ішкі аудит қызметі туралы ережесі (банктің өкілетті органымен бектілуі тиіс);
- жаңадан құрылатын банктің несиелік комитеті туралы ережесі (банктің өкілетті органымен бектілуі тиіс);
- жаңадан құрылатын банктің бизнес-жоспары, оның ішінде болу керек, оның ішінде: банк қызметінің стратегиясы, бағыттары мен ауқымы, қаржылық болашағы (есеп айырысу балансы, бастапқы қаржылық (операциондық) үш жылға арналған пайда және зиян туралы есебі, маркетинг жоспары (банк клиенттерін қалыптастыру), еңбек ресурстарын қалыптастыру жоспары;
- тапсырылған бизнес-жоспарына сәйкес дайындық шаралары туралы құрылтайшылардың есебі;
- нотариалды түрде куәландырылған, құрылтайшылардың атынан өтініш беруге құзіретінің барлығын растайтын құжаты;
- басқа банктің жарғылық капиталына қатысуы туралы мәліметтер.

Банк ашу үшін рұқсат алуға берілген өтініш **үш ай** әрі кеткенде **алты ай** мерзімі ішінде өкілетті органда қаралады.

- *Екінші кезеңде* жаңадан құралатын банк ҚҰБ рұқсат берген күннен бастап, бір ай ішінде Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде банк мемлекеттік тіркеуге алынады. Оған, Қаржылық қадағалау агенттігінің банк ашуға берген рұқсатын және оның келісімімен расталған құрылтайшылық құжаттарын тапсырады.

Үшінші кезеңде – банктік операцияларын жүзеге асыру үшін Қаржылық қадағалау агенттігінен лицензия алады. Лицензия алу үшін мемлекеттік тіркеуден еткен күннен бастап, **бір жылға дейін мыналарды орындауға тиіс:**

- ұйымдастырушылық-техникалық шараларды орындау, оның ішінде: Ұлттық Банктің нормативтік талаптарына сәйкес бөлмелерді және құрал-жабдықтарды дайындау, тиісті біліктілігі бар қызметкерлерді қабылдау;
- жарияланған жарғылық капиталды төлеу.
- Лицензия алуға өтінішпен бірге жоғарыда аталған талаптарды орындағандығын растайтын құжатты беруге тиіс. Өтінішті берген уақыттан бастап, бір ай ішінде ҰБ қарайды. Лицензияның мерзімі шектелмейді және онда банктің жүргізетін барлық операциялар тізімі көрсетіледі.
- Банктер бағалы қағаздар нарығында басқа да кәсіби қызмет түрлерін жүзеге асыра алады. Оларға мыналар жатады:
- брокерлік — мемлекеттің бағалы қағаздарымен;
- дилерлік — мемлекеттің және өзге де бағалы қағаздармен;
- кастодиандық;
- клирингтік.

Осы аталған қызмет түрлеріне ҚҰБ-нен жекелеген және кешенді (бірнеше қызметке) лицензиялар беріледі.

- Сонымен қатар, Қазақстан Республикасындағы екінші деңгейдегі банктер өз қызметін жүзеге асыру барысында **филиалдарын, өкілдіктерін, жинақ кассаларын, сондай-ақ еншілес банктерін аша алады.**
- **Банктің филиалы** — филиал туралы ережеде немесе лицензияда көрсетілетін банктік операцияларды жүзеге асыруға құқылы және өзінің дербес бухгалтерлік балансы бар, заңды тұлға болып табылмайтын банктік мекеме. Заңға сәйкес, банктер өздерінің филиалын ашу үшін ҰБ-нің келісімін алуға тиіс. Ол үшін мынадай құжаттарды тапсырады:
- Филиал ашуға рұқсат алу өтініші;
- Банк операцияларының тізімі көрсетілген банк филиалы туралы ереже;
- Бірінші жетекші және бас бухгалтер қызметіне кандидаттар туралы мәліметтер.

Шетелдік банктердің Қазақстан Республикасы аумағында филиалдарын ашуға заңмен тыйым салынады.

- **Банктің өкілдігі** — банктік операцияларды жүзеге асырмайтын, яғни банктің тапсырмасымен және оның атынан әрекет ететін банктің орналасқан жерінен тыс орналасқан, заңды тұлға болып табылмайтын банктің құрылымдық бөлімшесі. Банк өкілдігі де Қаржылық қадағалау агенттігінің келісімімен ашылады. Шетелдік банктер өкілдіктерін ашу үшін мынадай құжаттарын тапсырады:
- өкілдік ашуға рұқсат алу өтініші;
- өтініш жасаушы банктің, құрылтайшылық құжаттары;
- Қазақстан Республикасы аумағында өкілдік ашу туралы өтініш жасаушы банктің шешімі;
- өтініш жасаушы банктің банктік қызметті жүргізуге арналған лицензиясының барлығын растайтын сол мемлекеттегі банктік қадағалау органының жазбаша расталымы;
- аудиторлық ұйым куәландырған өтініш жасаушы банктің соңғы қаржылық жылға жасалған жылдық есебі;
- өтініш жасаушы банктің Қазақстан Республикасы аумағында өкілдігін ашуға қарсы еместігін куәландыратын сол мемлекеттегі банктік қадағалау органының жазбаша хабарламасы;
- өкілдікте жұмыс жасайтын қызметкерлердің саны және жетекшісі туралы мәліметтер.

- **Еншілес банк** — жарғылық капиталдың елу пайыздан астамы бас банкке тиесілі және өзінің дербес бухгалтерлік балансы бар заңды тұлға.
- **Есеп айырысу-кассалық бөлімі (жинақ кассасы)** — Қазақстан Республикасы аумағында банктік операциялардың жекелеген түрлерін орындайтын, филиал немесе өкілеттік мәртебесі жоқ, заңды тұлға емес, Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің келісімі негізінде құрылатын банктің аумақтық бөлімшесі.

Қазақстан Республикасы ҰБ-нің екінші деңгейдегі банктерді ашуға берген рұқсаты **мынадай негіздерге байланысты қайтарып алуы мүмкін:**

- банк тарапынан өз еркімен қайта құрылу немесе таралуы туралы шешім қабылдау;
- банк қызметінің тоқтатылуы туралы сот шешімінің қабылдануы;
- мемлекеттік тіркеуге алған күннен бастап, бір жыл ішінде банк қызметіне байланысты жалған мәліметтердің болуы;
- мемлекеттік тіркеуге алған күннен бастап, бір жылдан астам уақытқа дейін банк операцияларын жүргізу лицензиясын алмаған жағдайда;
- банк заңдылықтарында, сол сияқты жарғысында көрсетілмеген операцияларды жүзеге асыруы;
- мемлекеттік тіркеуге алған күннен бастап, бір жылға дейін жарияланған жарғылық қордың сомасын төлемеуі;